

29. Puhtaanapito

Puhtaanapitolaitoksen kertomus v:lta 1946 oli seuraavan sisältöinen:

Puhtaanapitolautakunta

Kaupungin puhtaanapitotoimen ylin johto kuuluu voimassa olevan johtosäännön mukaan puhtaanapitolautakunnalle. Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna puheenjohtajana osastonpäällikkö A. Valta, varapuheenjohtajana kamreeri A. G. R. Estlander sekä jäseninä veturinkuljettaja F. B. Gröndahl, autonomientaja Y. Lehtonen, pankinjohtaja H. K. Paloheimo, kirvesmies O. J. Leskinen ja lämmittäjä M. A. Uuskoski. Kaupunginhallituksen edustajana oli filosofian tohtori B. R. Nybergh. Sihteerinä toimi tammikuun 1 p:stä elokuun 31 p:ään varatuomari S. Hellevaara ja syyskuun 1 p:stä lähtien varatuomari E. K. Uski.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 16 kertaa. Sen pöytäkirjojen pykäläluku oli 267, diaarioon vietyjen asioiden lukumäärä 179 ja lähetettyjen kirjeiden luku 62. Lausuntoja annettiin kaupunginhallitukselle 19 asiasta, nimittäin liitosalueiden tielojen järjestelystä ¹⁾; Kulosaaren polttoainekunnan halkojen jakelusta ²⁾; puhtaanapitoa koskevasta maistraatin kirjelmästä ³⁾; omia autojaan ajavien autonkuljettajien etusijaa työnsaantiin ⁴⁾ ja autonkuljettajien palkkojen tarkistamista ⁵⁾ koskevasta kunnantyöntekijäin keskustoilukunnan koskevista esityksistä; työehtosopimuksen uudesta palkkatariffista ⁶⁾; autoilija A. Aurin anomuksesta saada korvausta syystä, että hänen autonsa liukkaan kelin takia oli joutunut junan alle ⁷⁾; raatojen polttamista koskevasta terveydenhoitolautakunnan esityksestä ⁸⁾; puhtaanapitolaitoksen liittämistä osastona rakennustoi-
mistoon koskevasta komiteanmietinnöstä ⁹⁾; Vartiokylän ja Marjaniemen tieosuuksien talviaurauksesta ¹⁰⁾; työnjohtajavirkojen vakinaistamista koskevasta Helsingin kunnanteknikot ja työnjohtajat nimisen yhdistyksen esityksestä ¹¹⁾; kaatopaikkojen järjestämistä liitosalueelle koskevasta terveydenhoitolautakunnan kirjelmästä ¹²⁾; Katajanokan pohjoisrannan siistimistä koskevasta Bostads ab. Hamngatan 4 nimisen yhtiön kirjelmästä ¹³⁾; ratatyöntekijän R. B. Vikstedtin anomuksesta saada korvausta sen johdosta, että hänen tyttärensä liukkaalla kadulla oli taittanut jalkansa ¹⁴⁾; Porvoon tieltä Marjaniemeen johtavan tien auraamista kaupungin toimesta tarkoittavasta Marjaniemen asukkaiden anomuksesta ¹⁵⁾; ajoteiden aurauksen ja lumen kuljetuksen siirtämistä kokonaan kaupungin suoritettavaksi koskevasta vt L. Ahvan esityksestä ¹⁶⁾; sekä kolmesta ylimääräisen eläkkeen myöntämisestä koskevasta anomuksesta.

Koska eräät talousarvion tilit osoittautuivat riittämättömiksi, lautakunta anoi tilien ylittämisoikeutta ja lisämäärärahoja yhteensä 56 088 238: 85 mk, joka jakautui talousarvion eri tileille seuraavasti: Luvun Puhtaanapitolautakunta ja puhtaanapitolaitos mo-

¹⁾ Puht. p. lk. 8 p. tammik. 1 §. — ²⁾ S:n 21 p. tammik. 23 §. — ³⁾ S:n 18 p. helmik. 45 §. — ⁴⁾ S:n 12 p. maalisk. 62 §. — ⁵⁾ S:n 18 p. maalisk. 75 §. — ⁶⁾ S:n 24 p. huhtik. 107 §. — ⁷⁾ S:n 13 p. toukok. 116 §. — ⁸⁾ S:n 13 p. toukok. 117 §. — ⁹⁾ S:n 13 p. toukok. 118 §. — ¹⁰⁾ S:n 18 p. kesäk. 147 §. — ¹¹⁾ S:n 18 p. kesäk. 149 §. — ¹²⁾ S:n 18 p. kesäk. 150 §. — ¹³⁾ S:n 18 p. kesäk. 151 §. — ¹⁴⁾ S:n 28 p. lokak. 204 §. — ¹⁵⁾ S:n 28 p. lokak. 205 §. — ¹⁶⁾ S:n 15 p. marrask. 234 §.

menteille Palkkiot 15 750 mk, Sääntöpalkkaiset virat 1 047 565 mk, Tilapäistä työvoimaa 2 410: 50 mk, Siivoaminen 526: 05 mk, Painatus ja sidonta 1 730 mk, Tarverahat 8 903: 40 mk, luvun Tilivirasto momenteille Sääntöpalkkaiset virat 551 056 mk, Painatus ja sidonta 10 021: 90 mk, Tarverahat 7 639: 10 mk, Korvaus kannannasta 10 987: 75 mk, luvun Katujen ja kiinteistöjen puhtaanapito momenteille Vuokrat 84 026: 50 mk, Kaluston hankinta 188 839: 25 mk, Kaluston kunnossapito 3 850 514: 60 mk, Tarverahat 228 541: 15 mk, Työpalkat 45 469 959: 90 mk, Tarveaineet 1 136 568: 70 mk, Yleisten laitteiden kunnossapito 528 230: 90 mk, sekä Työntekijäin erinäiset edut 2 944 968: 15 mk. Näistä määrärahoista oli kalliinajanlisäyksiä 33 638 318: 40 mk. Luvun Katujen ja kiinteistöjen puhtaanapito momentille Uudishankinnat syntyneitä säästöä 7 879 631: 45 mk anottiin siirrettäväksi v:lle 1947. Huomattavat ylitykset johtuivat kaikkien tarveaineiden ym. hintojen noususta sekä erittäin lumirikkaasta talvesta, jolloin työkoneiden puutteessa työt oli suoritettava miltei yksinomaan käsivoimin. Lisäksi asettivat poliisiviranomaiset kertomusvuoden talvikautena erittäin ankaria vaatimuksia katupuhtaanapitoon nähden.

Kertomusvuonna käsiteltiin 408 työntekijäin sairasapuanomusta, 6 hautausapuanomusta ja 21 eläkeanomusta.

Puhtaanapitolaitos

Toimisto. Puhtaanapitolaitoksen toimiston henkilökunnan muodostivat toimitusjohtaja, apulaisjohtaja, joka samalla toimi tarkastajana, toimistoinsinööri, katujen ja teiden puhtaanapidon esimies, toimentaja sekä 3 toimistoapulaista.

Sekä puhtaanapitolautakunnan että puhtaanapitolaitoksen tilejä hoiti laitoksen tilivirasto. Sen kassavirastona oli rahatoimisto.

Tiliviraston henkilökunnan muodosti kamreeri, kirjanpitäjä, 4 toimistoapulaista ja vahtimestari. Tiliviraston kamreeri toimi samalla koko toimiston konttoripäällikkönä. Henkilökunnan kokoonpanossa tapahtui kertomusvuonna seuraavat muutokset: toimistoinsinööri M. Santaholma erosi maaliskuun 15 p:nä ja hänen tilalleen valitsi lautakunta maaliskuun 27 p:nä insinööri A. Myhrmanin, joka astui palvelukseen huhtikuun 15 p:nä. Toimistossa v:sta 1919 palvellut toimistoapulainen A. Ståhlberg siirtyi eläkkeelle heinäkuun 1 p:stä ja v:sta 1930 palvellut toimistoapulainen M. Ekroos erosi joulukuun 31 p:nä siirtyäkseen yksityisen palvelukseen. Viimeksi mainittuja virkoja ei kertomusvuonna täytetty.

Toimistosta lähetettiin kertomusvuonna 915 kirjettä ja annettiin 11 660 laskua suoritetuista töistä.

Katujen puhtaanapito. Alueliitoksen kautta lisääntyi kertomusvuoden alusta katuosaston työt huomattavasti. Kulosaaren, Haagan ja Oulunkylän tiet joutuivat kokonaan osaston hoitoon, niin myös suurin osa Lauttasaaren ja Munkkiniemen teistä. Näiden huvilaesikaupunkien lisäksi joutui laitoksen hoitoon laaja maantieverkosto. Maanteiden aurauksesta huolehti, kaupungin kanssa tehdyn sopimuksen mukaan, Uudenmaan tie- ja vesirakennuspiiri, laitoksen laskuun. Tasoittaminen, hiekoittaminen ja kesäpuhtaanapito jäi laitoksen suoritettavaksi.

Varsinainen kaupunkialue oli jaettuna kahdeksaan puhtaanapitopiiriin siten, että 13, 14, 15 ja 16 kaupunginosat sekä Pasila kuuluivat ensimmäiseen piiriin, 4 ja 20 kaupunginosat Jätkäsaarta lukuunottamatta toiseen piiriin, 5 ja 6 kaupunginosat sekä puolet 7 kaupunginosasta kolmanteen piiriin, 3 kaupunginosa, puolet 7 kaupunginosasta ja 9 kaupunginosa neljänteen piiriin, 1, 2 ja 8 kaupunginosat viidenteen piiriin, 10, 11 ja 12 kaupunginosat kuudenteen piiriin, 21, 22, 23, 25 ja 26 kaupunginosat seitsemänteen piiriin ja Jätkäsaari kahdeksanteen piiriin.

Joka piirissä toimi vastuunalainen piirityönjohtaja ja suuremmissa lisäksi apulaistyönjohtaja.

Litosalueista yhdistettiin Munkkiniemi ensimmäiseen piiriin ja Oulunkylä seitsemänteen piiriin. Muista alueista muodostettiin kolme puhtaanapitopiiriä nimittäin, Kulosaaren, Lauttasaaren ja Haagan piirit, joihin otettiin näiden kuntien entiset työnjohtajat ja työntekijät.

Kesätyöt suoritettiin yksinomaan käsivoimin, kun laitoksen automaattisesti kerääviin lakaisukoneisiin ei saatu harjoja. Kauppatorien puhdistukseen otettiin kertomusvuonna

jälleen käytäntöön kasteluautot. Ne olivat v:sta 1939 olleet poissa käytöstä bensiinin puutteen takia. Katurikkoja kerättiin ja kuljetettiin kaatopaikoille yhteensä 16 360 m³.

Talvikausi oli erittäin lumirikas ja tuotti laitokselle suuria vaikeuksia. Laitoksen auras-
uskalusto oli sotavuosien jälkeen heikossa kunnossa ja työt oli suoritettava käsivoimin. Lunta kuljetettiin kaatopaikoille autoilla 144 587 m³ ja hevosilla 61 739 m³ eli yhteensä 206 326 m³. Käytävien ja kadunristeyksien sorastamiseen käytettiin 2 495 m³ soraa.

Erilaatuisten työntekijäin keskimääräinen luku viikkoa kohden käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

	Kesätoisissa	Talvitoisissa
Puhtaanapitotyöntekijöitä, miehiä	130	389
» naisia	7	59
Autonkuljettajia, laitoksen autoin	8	11
» omine autoineen	2	17
Ajomiehiä, laitoksen hevosin	1	1
» omine hevosineen	—	18
	<hr/>	<hr/>
	148	495

Katujen puhtaanapitoon kului henkilöpäivätyöissä 655 285 työtuntia, hevospäivätyöissä 19 346 työtuntia ja autopäivätyöissä 43 303 työtuntia, kuten seuraavista luvuista lähemmin ilmenee:

Työn laatu	Henkilöpäivätyöt, työtunteja	Hevospäivätyöt, työtunteja	Autopäivätyöt, työtunteja
Lakaisu	201 144	175	6 904
Lumenluonti	375 290	—	—
Lumenaeraus	14 960	4 742	9 705
Lumenkuljetus	—	12 525	20 598
Lumenkaatopaikkojen hoito	39 406	—	212
Hiekoitus	15 582	1 904	5 708
Sekalaiset työt	8 903	—	176
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Yhteensä	655 285	19 346	43 303

Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapito. Kiinteistöjen puhtaanapito oli jaettu kolmeen työjohtajapiiriin. Piiriasemat sijaitsivat Länsisatamassa, Kyläsaaren luona ja Huopalahden kaatopaikalla. Puhtaanapidettävien kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten lukumäärä käy ilmi seuraavasta:

Kaupungin kiinteistöt:		Yksityiset kiinteistöt:	
Talot	108	Vuosisopimukselliset	2 177
Yleiset käymälät	28	Ylimääräiset	141
Vedenheittopaikat	61	Uudisrakennukset	23

Jätteitä kuljetettiin 212 076 m³, josta rikkoja, talous- ja paperijätteitä 200 110 m³, makkilantaa 2 627 m³, hajotuskaivojätteitä 2 260 m³, tuhkaa 6 852 m³ sekä rakennus-
ym. jätteitä 227 m³. Kokonaismäärästä käytettiin maantäytteeksi 181 541 m³ kun taas kaupungin ympäristössä asuville tilanomistajille lähetettiin 11 103 m³, muualle maa-
seudulle lähetettiin rautateitse 18 688 m³ ja suoraan ostajien ajoneuvoihin kuormattiin 744 m³. Laitoksen toimesta kuljetettiin Tuomarinkylään ja kuopattiin siellä 120 koiran- ja 9 kissanraatoa.

Osaston eri työntekijäin keskimäärä viikkoa kohden näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

Ajomiehiä, omine hevosineen	3	Autonapumiehiä	100
Autonkuljettajia, laitoksen autoin ...	43	Vaunu- ja kasamiehiä	10
» omine autoineen	26	Siivoojia	7
		<hr/>	<hr/>
		Yhteensä	189

Hajoituskaivojen tyhjennys. Kertomusvuonna suoritettiin 772 talossa hajoituskaivojen normaalityhjennys. Perinpohjainen tyhjennys korjausta varten toimitettiin 95 talossa. Sitä paitsi tyhjennettiin 135 sadevesikaivoa.

Kiinteistöjen puhtaanapitoon käytettiin seuraava määrä työtunteja:

Työn laatu	Henkilöpäivätyöt, työtunteja	Autopäivätyöt, työtunteja	Hevospäivätyöt, työtunteja
Kiinteistöjen jätteiden kuljetus ja kuor- maus	234 398	117 185	7 114
Mukavuuslaitosten hoito	17 250	1 024	—
Hajoituskaivojen tyhjennys	22 154	10 952	—
Yhteensä	273 802	129 161	7 114

Korjaamo. Korjaamo käsitti yleisen työkalukorjaamon, auto- ja rengaskorjaamot, pajan ja maalaamon. Sen henkilökuntana oli 1 työnjohtaja, 1 tuntikirjuri sekä keskimäärin 35 työntekijää, joista 25 oli ammattimiehiä, 8 aputyöläistä ja 2 naista. Työtuntien lukumäärä oli 76 895.

Hevostalli. Alueliitoksen yhteydessä siirtyi laitokselle Kulosaaren kunnan hevonen, jota käytettiin erinäisissä töissä Kulosaassa. Hevosen suorittama työtuntimäärä oli 2 334 s, josta 1 610 jätteiden kuljetusta kiinteistöistä, 316 katupuhtaanapitoa ja 408 s sekalaista työtä. Hevosen ruokintaan käytettiin 6 180 kg heinää ja 96 kg kauruja.

Varastossa tammikuun 1 p:nä olleet tarveaineet arvioitiin 1 618 908 mk:ksi, vuoden varrella ostettiin tavaraa 8 097 186: 30 mk:n arvosta ja käytettiin 6 190 764 mk:n arvosta, joten varasto joulukuun 31 p:nä arvioitiin 3 525 330: 30 mk:ksi.

Menot ja tulot. Puhtaanapitolaitoksen liiketilinpäätös joulukuun 31 p:nä osoitti menot seuraaviksi:

Menoerät	Katujen puhtaanapito			Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapito			Kaikkiaan
	Yleinen	Sopimusten mukainen	Yhteensä	Yleinen	Sopimusten mukainen	Yhteensä	
M a r k k a a							
Hallintokulungit	1 895 039	240 415	2 135 454	56 568	636 394	692 962	2 828 416
Vuokra	642 367	76 575	718 942	34 640	160 595	195 235	914 177
Lämpö	293 487	46 142	339 629	54 800	148 522	203 322	542 951
Valaistus	19 221	3 018	22 239	5 611	6 167	11 778	34 017
Vedenkulutus	396	44	440	14 637	—	14 637	15 077
Kaluston hankinta	202 213	40 640	242 853	33 286	203 100	236 386	479 239
Kaluston kunnossapito ¹⁾	4 102 660	485 406	4 588 066	676 748	2 085 701	2 762 449	7 350 515
Tarverahat	202 194	23 897	226 091	23 751	113 699	137 450	363 541
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	323	48	371	54	126	180	551
Työpalkat ²⁾	51 006 227	6 448 074	57 454 301	2 546 397	17 469 262	20 015 659	77 469 960
Työntekijäin erinäiset edut ³⁾	3 492 591	459 338	3 951 929	367 742	2 225 297	2 593 039	6 544 968
Tarveaineet	2 180 182	284 821	2 465 003	385 612	2 285 954	2 671 566	5 136 569
Yleisten laitteiden kunnossapito	215 223	35 106	250 329	369 078	79 824	448 902	699 231
Käyttövoima	6 885	1 147	8 032	1 147	2 295	3 442	11 474
Vakuutusmaksut	58 963	9 824	68 787	9 824	19 628	29 452	98 239
Uudistyöt	3 030 640	—	3 030 640	—	—	—	3 030 640
Yhteensä	67 348 611	8 154 495	75 503 106	4 579 895	25 436 564	30 016 459	105 519 565

Tuloja oli kaikkiaan 105 519 565 mk, josta yleisen puhtaanapidon osalle tuli 71 928 507 mk ja sopimusten mukaisen puhtaanapidon osalle 33 591 058 mk, kuten seuraavasta yhdistelmästä tarkemmin selviää:

¹⁾ Tähän sisältyvät työpajan työntekijäin palkat. — ²⁾ Työnjohtajien palkat mukaanluettuina; ks. alav. 1. — ³⁾ Työnjohtajien edut mukaanluettuina.

Tuloerät	mk	Tuloerät	mk
<i>Yleinen puhtaanapito</i>		Uudishankinnat	3 030 640
Valtion tieosuudet	87 276	<i>Yhteensä</i>	71 928 507
Kadut, torit ja yleiset paikat ...	55 705 938	<i>Sopimusten mukainen puhtaanapito</i>	
Satama-alueet	6 188 101	Yksityisten katuosuudet ...	5 612 833
Lumenkaatopaikat	2 079 896	Kaupungin katuosuudet	2 317 274
Sekalaiset työt	256 761	Yksityisten kiinteistöt	22 068 204
Maksut mukavuuslaitosten käyttämisestä	6 529	Kaupungin kiinteistöt	1 070 759
Kuormaus- ja kaatopaikkojen kustannukset.....	3 216 173	Lannan myynti	577 191
Mukavuuslaitosten kustannuk- nukset	1 357 193	Sekalaiset tulot	671 917
		Tappio	1 272 880
		<i>Yhteensä</i>	33 591 058
		<i>Kaikkiaan</i>	105 519 565

Vajaus johtuu siitä, että hinta- ja palkkaneuvosto vahvisti uudet puhtaanapitomaksut niin myöhään v. 1945, ettei sopimuksia saatu muutetuksi vuoden alusta, vaan vasta toisen neljänneksen alusta huhtikuun 1 p:stä 1946.

Hallinnollisen kirjanpidon mukaan menot nousivat 105 519 565: 45 mk:aan ja tulot 57 094 784 mk:aan, talousarvion merkittyjen määrien ollessa vastaavasti 91 360 570: 35 mk ja 45 834 800 mk.

Työntekijäin erinäiset edut. Alla oleva taulukko osoittaa työntekijöille myönnetyt erinäiset edut v. 1942—46.

Vuosi	Kesälomat							Yhteensä	Loma- tunteja yhteensä	Sairasavut		Tapaturma-avut		Hautaus- apua saaneita kuolin- pesiä
	5	9	12	18	21	28	Apua saaneita			Sairas- tunteja	Apua saaneita	Sairas- tunteja		
	lomapäivää saaneita													
1942	67	90	50	42	99	68	416	48 735	406	36 992	36	3 828	9	
1943	11	81	39	53	78	81	343	46 137	277	32 029	27	1 745	10	
1944	30	48	79	64	96	106	423	58 039	296	33 490	34	4 472	7	
1945	38	93	71	79	107		388	55 595	397	38 460	52	4 797	—	
1946	61	63	118	63	140		445	65 380	358	38 140	50	7 151	6	

Työntekijöille suoritettiin palkkoina ¹⁾ kaikkiaan 77 644 359: 25 mk ja erinäisinä etui-
na ¹⁾ 6 117 956: 15 mk, josta 3 200 633: 75 mk kesälomapalkkoja, 1 297 071 mk sairaus-
avustusta, 286 335: 50 mk tapaturmavakuutusmaksuja, 40 360 mk hautausapua, 630 884
mk vaatetusapua, 135 007: 90 mk vapaapäiväpalkkoja, 21 881 mk sotapalvelukseen kutsut-
tujen työntekijäin palkkoja sekä 505 783 mk vakuutusmaksuja kansaneläkelaitokselle.

¹⁾ Työnjohtajien palkat ja edut on jätetty tämän laskelman ulkopuolelle.